

Donato Ibarguren Unanue

*Bergara,
Gipuzkoa
(1920-2016)*

Aurkibidea

Biografia

1920an Goiauzoko Zaldumendi baserrian jaio eta bertan bizi izan zen beti. Aita Zaldumendikoa bertakoa zuen eta ama Elosuko Ibarguren baserrikoa. Berau izan zen Euskaltzaindiak prestatutako Euskal Herriko Atlas Linguistikokoan Bergarako lekukoa. Zurgintza lanetan Lutxurdiorekin ibilitakoa. Baserriko bizimoduaren eta lanen inguruko ezagutza zuzena eta sakona zuen. Horrez gain, oso hitzun aparta zen, euskara ederra zerabilena.

Zintak

BER-038

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-10-27
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-039

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-01-01
- **Iraupena:** 42 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-040

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-10-30
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-041

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-11-11
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-042

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-01-01
- **Iraupena:** 90 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-043

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-01-01
- **Iraupena:** 90 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-044

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-11-24
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-045

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-01-01
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-046

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-12-16
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-047

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-01-01
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-048

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-01-01
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-049

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1987-01-01
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-050

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

- **Data:** 1988-01-01
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-051

- **Proiektua:** Bergara aldeko hiztegia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon
- **Data:** 1988-01-20
- **Iraupena:** 90 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Aurrekoetxea Olabarri, Gotzon

BER-152

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-02-25
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

BER-153

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-02-25
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

BER-154

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-03-04
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar

BER-155

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-03-04
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar

BER-158

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-03-11
- **Iraupena:** 60 min

- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar

BER-159

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-03-11
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar

BER-161

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-03-26
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-162

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-03-26
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-164

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-04-30
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa

BER-165

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-04-30
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-168

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-05-26
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-173

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-09-24
- **Iraupena:** 67 min

- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

BER-182

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-28
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-183

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-28
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

Pasarteak

1. Fruta izenak; fruta-arbolak

- **Erref:** BER-038/001
- **Iraupena:** 0:05:31. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:05:31

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Fruta izenak; fruta-arbolak.

2. Fruta izenak; landareak. Lexikoa

- **Erref:** BER-038/002
- **Iraupena:** 0:05:24. **Hasi:** 00:05:31. **Bukatu:** 00:10:55

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Itsuskia. Ota. Fruta izenak; fruta-arbolak.

3. Gaztainak nola jaten zituzten

- **Erref:** BER-038/003
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:10:55. **Bukatu:** 00:14:05

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Gaztaina-koskola. Gaztaina erreak edo egosiak, bietara jaten zituzten umetan.

4. Baba klaseak

- **Erref:** BER-038/005
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:14:50. **Bukatu:** 00:16:06

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Baba klaseak.

5. Baba klaseak eta gaztainak

- **Erref:** BER-038/006
- **Iraupena:** 0:03:54. **Hasi:** 00:16:06. **Bukatu:** 00:20:00

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

<p>Baba klaseak. Lekak. "Idarrak" (ilarrak). Babak aletu, irakorri egiten dira. Gaztaina aletu.</p>

6. Ortuarien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-038/008
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:20:28. **Bukatu:** 00:21:22

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Ortuarien inguruko azalpenak. Baba-lekak, ilar-lekak. "Baba-zerukia".

7. Zuhaitzen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-038/013
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:31:12. **Bukatu:** 00:33:06

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Natura » Meteorologia
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Zuhaitzen inguruko azalpenak. Hainbat zatiren izenak. Zuhaitza soildu/inausi. Zuhaitzak mozteko, "ondua jo" edo "epaixa" egiten da; erabiltzen diren tresnak. Lexikoa.

8. Zuhaitzen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-038/014
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:33:06. **Bukatu:** 00:36:12

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Zuhaitzen inguruko azalpenak. Zati desberdinen izenak. Zuhaitza botatakoan egurrari ematen zaion erabilera. Lexikoa.

9. Perretxiko izenak

- **Erref:** BER-039/010
- **Iraupena:** 0:06:08. **Hasi:** 00:25:19. **Bukatu:** 00:31:27

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila

Laburpena:

Zuzia (mg. zuza); udaberrian irteten da. Udagoienez, txanpiñoiak irteten dira. Ondua (mg. Ondo). Gibelurdiña. Korozua (mg. Koroza), ttantto berdeak izaten ditu. Pina-teilla (sin. Nikalo; robelloilla). Saltsa-perretxikoak. Kuletrua. Teilla-perretxikoa (gorrixka, baina jateko nahiko eskasa).

10. Landareen inguruko azalpenak; lexikoa

- **Erref:** BER-039/012
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:32:17. **Bukatu:** 00:33:15

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa

Laburpena:

Ernemiña. Eguraldi txarra dagoenean eta erne ezinda dagoenean, harek ernemiña dauka, ezin da agertu. Ernemuna, puntia agertzen denean.

11. Ardiei ilea moztearen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/022
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:33:16. **Bukatu:** 00:34:31

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ile-moztea ardiei, eguzkia gora doanean egiten da: San Antonio inguruan hasi eta Santiagotarako amaituta izatea komeni izaten zen. Artzain bakoitzak bere ardiak moztzen zituen. Taldeka ere egiten zen. Ardia ordurako mendian egoten da, eta artzainak txabola ondoan duen eskorta batean jarduten du ardi-mozten.

12. Esne-saltzera kalera

- **Erref:** BER-040/025
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:36:23. **Bukatu:** 00:38:08

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ardi-jezten ibiltzen zirenean, esnea batzeko kaikua erabiltzen zen. Behien esnea batzeko, "baldeak". Esne-saltzera kalera jaisteko, marmitak erabiltzen ziren. Behiak jezteko makina.

13. Eskorta; esparrua; zelaia

- **Erref:** BER-040/029
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:40:57. **Bukatu:** 00:41:57

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Eskorta: ardiak gordetzeko itxitura. Esparrua: hesitutako larre-lekua. Zelaia: belarra onduta dagoenean izaten da.

14. Behien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/045
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 01:03:00. **Bukatu:** 01:04:42

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Txahala izan ondoren berriz ernagitzen ez den behiari, "matxorratu" egin dela esaten da; "ekaiztutako behia". Inoiz umerik izan ez duen behiari, "antzua". Gai honen inguruko azalpen interesgarriak; kontzeptuen arteko desberdintasunak.

15. Baserriaren kanpo aldean egoten diren azpiegiturak

- **Erref:** BER-040/048
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 01:09:37. **Bukatu:** 01:10:57

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

"Ganau-askia" (ganaduak ura edateko) eta "albergia" (arropak astindu eta garbitzeko). Iturria; putzua.

16. Abereen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/049
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 01:10:57. **Bukatu:** 01:11:47

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ganadua gobernatzea (jetzi, jaten eman..).

17. Abereen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/050
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 01:11:47. **Bukatu:** 01:12:37

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ganadua larrera bidali; "ganauak larratu" (larrera bidali).

18. Behien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/052
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:12:56. **Bukatu:** 01:15:06

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

"Ganau-marrusia" (behiak denbora-pasan daudenean egiten duten zarata).
"Ganau-orroia" (orroa); txahalarengatik sentituta daudenean egiten dute zarata hau. "Makakorroia", ganadua estutasun batean dagoenean egiten duen zarata.

19. Behien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/054
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 01:16:21. **Bukatu:** 01:16:56

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Azpigarriak egiteko, garoa eta orbela erabiltzen ziren antzina. Gerora lastoa, zerrautsa.

20. Behien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/057
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 01:19:21. **Bukatu:** 01:20:21

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Behi okerrari, "behi zorakarixa" edo eta "behi sorgiña" esaten zaio.

21. Behien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/061
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 01:25:38. **Bukatu:** 01:28:33

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Behia "haizauta" dago edo "haizau egin da", belar busti gehiegi jaten duenean esaten zaio. Xaboi-ura ahotik sartzen zitzaion eta goma batekin haizeak ateratzen zitzaizkion. Behiaren gorputz atalak: hestegorria; "brantza". Behia-zulatzekoa. Ermandadea.</p>

22. Behien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-040/064
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 01:31:23. **Bukatu:** 01:34:00

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Behia lanean dagoela, aurrera etortzeko "aida" eta atzera joateko "atzera". Soroan "gora" eta "behera".

23. Baserriaren egitura mende hasieran

- **Erref:** BER-152/002
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:00:30. **Bukatu:** 00:02:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Gauzak zeharo aldatu direla dio Donatok. Berak ez zuen ezagutu sua sukaldearen erdian, baina aitari entzunda gelatza egon zen sasoi batean... Sukaldea askoz handiagoa zen. Teilatuan ere zuloren bat; tximiniarik ez zegoen hasieran.

Transkripzioa

- Zelan aldatu dian gauzak, ez?
- Bai, aldatu ein dia, ba, zihero.
- Zihero?
- Zihero aldatu. Basarrixan garai hontan... Oin, ba, sua edo kalefaziñua edo, beste modu baten egoten da. Baiña orduan sua... Nik ez naban ezautu, ni jaiotzerako sukaldia eindda zeuan, baiña hau sukalde [hori] zan haundixaua, hara, oin baiñua-ta daren alderaiñok. Beste hainbeste oso ez; ba, holako bat. Ta hamen erdi-erdixan biga bat. Bueno, oin tetxua bajauta dao. Honek elizian alturia dauka honek tetxuonek. Eta biga bat hor, [...] bat, frontala esaten gontsana, eta handik esegitta egoten ei zan sua, gelatza. Oindio han dao kanpuan. Gelatza izeten da basarrixan, ba, gaintxu batekin katei bat, ta behian gantxu bat, hola, galdaria, esne-galdaria edo, egosi edo zera eitteko. Ta sua erdixan; sukaldian erdixan sua. Ta gure aittak esaten zeban, bera ondo akordatzen dala, mutikuak eta beste auzoko bat be bai hemen, [ardi-zaiñian] mutikuak. Ta atsaldian sua emendau edo, ez zan egongo, bazkaixa eindakuan lagako zan., ta gelatzian gantxu bat. Ondio gelatz haretan ipini hor egur bat ta ziburuan ibiltzen ziala. Kolunpiua bertan. Eta bueno, ba, holaxe. Sua be, ba, modu hartantxe. Hola begira jarri taillatura, ta taillatuan be igual zulon bat ta [izarren] bat be bistan goixan. Orduko bizimodua. Tximinixarik ez zan kanpora.
- Eta keia nundik urtetzen zan?
- Keia, ba, bertan juten zan. Gure goi honek dare, bueno, [beltzian etorritta], hola sendatuta kedarriak. Kedarriak, ba, petrifikauta dao haura, gogortuta.
- Eta hori basarri guztietan?
- Bai, bai. Gurian bezela basarri [gehixaotan]. Gurian, ba, goixan...

24. Baserriaren egitura mende hasieran

- **Erref:** BER-152/003
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:02:40. **Bukatu:** 00:06:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Baserria hasieran oso txikia zen. Lau zati ditu gehituta. Oheak zelakoak izaten ziren aspaldi. Bikotearen ohea. "Jergoia", antzina egoten zen koltxoi modukoa; arto-malutarekin egindakoa. Aitajaunaren esaera horren inguruan.</p>

Transkripzioa

- Hau basarrixau oso txikixa zan lehelengo eiñaldixan.

- Bai?

- Bai.

- Entzunda dakazu zelakua zan?

- Bai, bai, bai. Lau alde dauzka zatixak barrixak eindda. Hiru aldetara.

Frentera, hor arkuakin daon hori, hor, [hurrengo] atian sartzen gara, horrek pareta sendo bat dauka. Honek paretak dauzka, bueno! Hara beittu, zelako sendoerako paretak. Eta horra hortikaldera neure denporan --bueno, ni ezkondata gero-- ein giñuan hori. [...]. Hori oin itxitta, geldik egoten da neguan, hotza da alde hori ta horra. Ta gaiñekaldera be beste añadimentu bat, beste lau edo bost metro edo holan eindda. Ta lehelengua lau kuadrokoa zan berau; lau kuadro-kudruan. Behian... Ohiak be, lehenako ohiak. Nik paretia ezautu dot, gure aittak esaten zeban ohia ezautu zebala fijua eindda. Hola, egurrak ipini ta zera. Beste oherik ez zabala berak ezautzen. Lehenakokuak be ez. Matrimoniuk ohe bat, baiña ohia, ba, haundixa, egurrekin einddakua paretara egoten zala. Ta ya haren paria paretian planiata, beti kuriosuao. Beste paretak, ba, harrixak bistan ta hola, baiña haura ez. Haura...

- Frentia beti...

- Frentia holaxe egoten zala. Eta hola dao ondiok be. Ohia kendu zan, ganbaria be ein zan, baiña haura paretia han dao lehenao zan moduan. Gure aittak [...]: "Hori [...]. Hori planiatzen hasi zianian masia gastau edo ze ein jeben?", ta "Bai, hori [...]". Hori [zuan] matrimoniuk bere etxian zan ohe fijua. Ez hola desmontatzekua-ta; fijo ein ta geldi. Ta gero, ba, muellia arta-malutia izeten zan. Arta-malutia badakizue zer dan?

- Bai.

- Artuai kentzen jakon ostro haura. Harekin eitten zan jargoia, zaku moduan, haundi bat, jargoia, ta haura zan muellia eitten zebana.

- Eta hori ze eitten zan basarrixan bertan ala baten batek eitten zeban?

- Ez, ez. Haura basarrixan. Bueno, telia harendako, haura zakua, haura erosi ein biharko zebe. Lehenao-lehenao, ba, [eukiko] zebe ehuna eitten zanian.

- Eta izena esan dozu jerg...?

- E?

- Izena zelan esan dozu zekala?

- Jargoia. Jargoia. Guk holan esaten gontsan. Arta-malutiakin eindda, jargoia.

- Koltxoia edo muellia edo...

- Bai, bai, muellian lekuan, ta koltxoiana. Gero, ba, etorri zan lania ta bigunao muelliak eta gauzak. Baiña aurretik jargoia. Ezautu neban etxian jargoia. Gure aittajunak, berari gustau eitten jakon, eta akordatzen naiz, goixan kuartuak, ta "sala haundixa" esaten gontsan, mutikuak egoten giñan alde baten. Neskena beste kuarto bat zan. Eta aittajuna ta mutikuak beste sala haundixan. Eta aittajunak beran ohia jargoiakin zeukan. Eta amak, [iñoiz], badakitzu, andrakumiai beti gustatzen [...] komodotxuau ta "Hori, aitta, kenduko dou hori? Zera, jargoia". Ta "Ez, hor apixatxuan katuak bezelaxe lo eitten dot, ederki", ta ez zeban nahi izaten hori kentzeik berak. [...] zeban.

- Bai, ya ohitturia ta...

- Bai, bai. Beran ohitturia ta... Gero, ba, [...] ez zan denporan kendu zan azkenengo jargoi...

25. Baserriaren egitura mende hasieran

- **Erref:** BER-152/004
- **Iraupena:** 0:04:30. **Hasi:** 00:06:30. **Bukatu:** 00:11:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Beheko pisuan zaltegia. Sukaldea, askoz handiagoa. Sukaldean egiten zen bizimodu guztia. Arotzerian; goruetan (oraindik makinak dituzte). Ataia. Goiko pisuan, ganbara, laboreak gordetzeko; kutxak (kutxetan egoten zen gordeta arropa). Hirugarren pisuan, artoa sikatzeko ganbara. Zelan egiten zen lo: guztiak gela bakar batean.</p>

Transkripzioa

- Ta behekaldian ze egoten zan?
- Zaltaixa. Ganauak honaxe zeren. Trezebia guk esaten gontsan, hola, aurrera zabaltzekua ta ganuen askia. Alde horretatik han dao ondio askia; alde hontatik tabikia ein ta itxitta dao. Ganauak sukaldera begira zeren. Hiru aska edo zien hor.
- Zuk hori ezautu dozu, baiña?
- Bai, haura neuk ezautu neban. Sukaldia, hau, tabike hori ein zanian, horko ganauei ein jakuen kendu, bestekaldera begira ipini eta han bentanatxo bat ipini trezebia zan lekura. Gero kendu zan haura be eta berriz reformia zeoze, beti zeoze eitten. Ta holaxe.
- Eta sukaldia?
- Etxian, behian, hamen, sukaldia ya bizimodu dana eittekoa. Hamen eitten zan arotzerixan; andrak eskutako lana, ba, goruetan laniakin galtzak [...] edo. Ondio hor dare makinia ta gauzak. Ta horrek eitten zien. Eitten ei zien. Nik be gehixao ezautu neban [...] baiño, baiña aitta ta ama be ikusten nittuan. Ta neguan, ba, arotzerixan ein ta hurrenguan egurrak be haundi samarrak ekarri hona, beheko sua. Gero, hor erdittik kendu zan, ba, horra; hortik tximinixia ein jakon. Bai. Gure aittak, beran denboran, [...], ba, oin dala larogeta hamar bat urte edo hola --[gehitxua be igual izango dia], ta-- berak igeltseron bati edo erain zotsan tximinixia. Eta sukaldiak erdittik tabike hori ein txikixao eitteko. Bueno! Bestela saloi haundi haura ta zela berotu ta...? Neguan, ba, hotzak edozein modutan be.
- Orduan, sukaldia, zaltaixa ta...
- Behian zien sukaldia ta zaltaixa. Ta hori aurrekaldera arkuakin daonori ataixa esaten jako. Horretxek zien etxiak zittuanak. Gero ein jakon handikalderakua. Ba, hori ein jakon "en el año cincuenta y tres" edo. Hori gero einddakua da. Baiña bestela haxe zan.
- Ta habitaziñuak eta...?
- Goixan zien hamen parian zan ganbaria. Ganbara bat zera eukitzeko: garixa, gauza zerak, laboria. Ta gero, ba, beste kutxan bat edo bi. Kutxan egoten zien erropak be! Ba, kutxa... txikixauak batzuk, bestiak haundixauak, erropa-kutxia. Erropa-armaixuak gero zian, baiña aurretik kutxak zian. Ta gero, hirugarren plantan, artua-ta sikatzeko ganbaria. Ta gero tetxua. Alturia bazeukan. Hiru planta zeuzkan, baiña txikixa, metro kuadraua txikixa.
- Eta logelak edo...
- Logelak, ba, gero, hori lehen esan doten hori aurrekoori, anpliaziño hori

ein zebeñian, logelak ein zittuen. Behian ataixa, hori arkope hori, eta goixan logelak. Eta gorauan ganbaria artua-ta sikatzeko. Aurretik haura, han, pareta zurittutako hauraxe ei zan logelia. Haura, ba, haura kendu zala izango dia, ba... Gure aittak esaten zeban ezautu ein zebala, baiña usau sekula be ez aurretik. Ordurako hori eindda zeuan, ba, aurrerako anpliaziño hori, ta kuartuak, habitaziñuak.

- Ta, orduan, ze eitten zebeñ danak batera lo?

- Bai, gero haura... Bai, aurretik batera. Bai. Baterara. Bueno, batzuk hara ta bestiak horra ta... Ta agero, hori anpliaziñua ein zanian, ba, hiru kuarto uste dot ezautu nittuala: gurasuen kuartua, neskena eta gero "sala haundixa" esaten gontsan, erdixan. Ba, han mutikuak eta aittaita. Hantxe egoten giñan. Holaxe zien orduko kontuak. Zenbat aldakuntza egon dan!

- Hori, ba! Hortik hasitta, ezta?

- Bai.

26. Baserriaren egitura mende hasieran

- **Erref:** BER-152/005
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:11:00. **Bukatu:** 00:12:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Komuna. Aurretik zalditegira joango zirela uste du. Aitak, komuna egin zuen. Hasieran satsetara jausten zen zikina. Gero ura ekarri zuten.</p>

Transkripzioa

- Gero, ba, komunik be ez zan. Komuna be neuk --ez da zera, baiña-- neure denporan, lau aldiz aldatu dala uste dot, ta lehelengua gure aittak ein zabala kumuna. Aurretik, ba, zaltaira edo jungo zien nezesidadia zanian. Ta ondio Castillan hori, ondio be...

- Bai, toki askotan ondiokan...

- Ondio be, e! Eta zaltaira. Ta gero, ba, kumuna goixan. Zela habitaziñuak goixan zeren, ein zeban komuna, ba, oholakin, hola, tabliakin. Ba! Zer txiki bat. Beste tabla bat, erdixan zulo bat ein, eta [...gero behetik] zera, satsa, behian. Ta behian zeuan zaltaixa. Ganauen satsa-ta [hara atzera] eraitten jakuen, ta hantxe. Ta gero, ba, noizbaitten pentsau genduan, ba, urakin ipintzia zerori. Joe... Haura zan ona! Urakin kumuna. Ta ez zan beste gauzarik, usautakuan, txorrua albuan, ta baldiakin ura bota. Bai. Ez zeukan urak nibelik bonbara jasotzeko, ta gero ein giñuan ura ekarri ta gorauen ipini ura, desnibela euki deixen. Ta gero, orduan, atzera aldatu giñuan, ta berrixaua ein, eta bonbiakin tiratu garbittu dein. Hiru.

- Oseake, zeure akorduan ya hiru bat, lau bat...

- Bai, nere akorduan einddakuak horrek.

27. Baserriaren egitura mende hasieran

- **Erref:** BER-152/006
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:12:55. **Bukatu:** 00:13:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Teilatuko ura; geroago ur-korrontea. Egin behar izan ziren lanak ura lortzeko. Askatzuko iturria.

Transkripzioa

- Ura, ur-korrientia...

- Ur-korrientia... Itturrixa ekarri giñuan lehenao taillatuko ura. Taillatuak -- pentsaizu zela eitten zan lana--, taillatuan, ura hartzeko, hodixak. Badakitzu ze dien? Kanalo horrek? Hodixak esaten jakue. Egurrezkuak eindda zeuzken. Gaztaiña zuzenak billau, alde bittatik, hola, zangia etara, ta taillatuan ura hartu. Ta haura askara. Han handikaldien zan askie ta hara. Ura han. Ta, gero, etxian ura falta zanian, ba, juten zien hara, potzu [bat] han egoten zan. Ura zela-halakua sarrittan. Zela itturirik ez geunkan bertan, ba... Urakin oso paraje eskasa zan hau. Bai. Ur gutxikuak. Itturrixa urrin! Hamendik, ba, seirehun metro inguru tubo ipini giñuzen ekartzeko. Eta haraiño jun bihar.

28. Arropak zelakoak; lixiba

- **Erref:** BER-152/007
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:13:50. **Bukatu:** 00:16:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa garbitzeko harria. Alberga; aska. Etxean lixiba-aska eta lixiba-harria. Noiz eta zelan egiten zuten lixiba. Orduko arropak zelakoak ziren. Hauts-trapua (esaera ere badu); sutako-hautsa.

Transkripzioa

- Ur gutxikuak. Itturrixa urrin! Hamendik, ba, seirehun metro inguru tubo ipini giñuzen ekartzeko. Eta haraiño jun bihar. Ta han zan, pietarrixa esaten jako, erropia joteko harrixa. Eta albergia, askia. Askatzuko... Askatzura bidian dao hori. Ta han zan.

- Lixibia-ta bertan eitten zenduen?

- Lixibia-ta ein bihar zanian, ba, haraxe. Etxian, ura ekarri hamendik, ahal dan moduan, egosi. Hor. Lixibia lehen barrika haundi bat eitten zan, barrika bat ipintzen zan. Harri bat hartarako aproposa, esaten [zako], lixibarrixa esaten jakon. Hola, harri borobil bat, bere txorrotxua, harrixak formia etarata. Eta, gero, lixiba-askia. Hortxe zan. Lixiba-askia, [bueno], askatxo bat, ta hara jausten zan goittik botatzen jakon ura, ur berua, erropiai. Klaro, eitten zan hamabostian edo, ez dakit hillian eitten zan erropia garbitzia ta. Orduko izerak-eta, ehunezko izerak-eta gogorrak! Buu! Harek... Eta zikiña biguntzeko, eitten jakon barrikan ipini, tolostau, eta ur berua. Baiña, hartarako, goixan ipintzen jakon haustropua esaten jakon. Haustropua. Da izera zahartutakua edo maiztutakua, e? Ba, gutxien balio dabena ipintzen jakon goenian, eta botatzen zan ura hara. Eta han egoten

zan sutako hautsa. Sutako hautsa egoten zan, ta botatzen jakon ura goittik, ur berua, eta sutako hautsan zerak erropiai, ba, zikiña harrotu eingo zotsan. Klaro! Bai, sutako hautsa. Holaxe ibiltzen zan. Hagaittik esaten da batenbat betik izeten dala etxian haustropua; danen lan zaharrak ein biher dittuena! Haustropua. Guk hala esaten gotsan.

29. Baserrira ura eramateko lanak nolakoak izan ziren

- **Erref:** BER-152/008
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:16:10. **Bukatu:** 00:18:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrira » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Ura ekartzeko arazoak. Lanaren inguruko pertzeptzioa. Putzura, hasieran teilatuko ura jausten zen. Iturria, guztien adostasunarekin lau baserrien artean banatu zuten.</p>

Transkripzioa

- Lixibia eitteko ura urrindik ekarri bihar izaten zan?
- Bai, bai. Lixibia eitteko ura, ba, gero ein zan deposittua. Bueno, gure aittak eta aittajunak ein zeбен, etxia erosi zeбенian, ba, lehelengo lana deposittua ein ura eukitzeko. Gero, horra taillatuak hartu danei. Hodixak ipiñi. Gero hodixak. Aurretik gaztaiña-adarrakin einddakuak, baiña gero fontaneruak. Ba, hori eingo zeбен ni jaio nintzan inguruan, mil novecientos veinte. Bai, etxia erosi, mil novecientos docian erosittakua da hau, eta handik urte gutxira ein zeбен, lehelengo lana deposittua eittia. Eskuz haura zuluaura ein...! Orduan eitten zan lana, e! Nik [esan be...]: "Zenbat denporan ein ziñuen haura?" ta "Denporiai ez jakok beitzen! Ein! Gaur ta bihar ta etzi. Ta aurtan akabatzen ez badou, hurrengo urtian". Ta ein! Halaxe da. Jo...!
- Eskuz ala zeoze-zeoze erabiliko zeбен?
- Eskuz eskuz! Pikatxoia, barreñua, palankia... Harrixa zeuan, gaiñera, hor asko, ta... Tiron batzuk eingo zittuen ta... Baiña zelako zulu! Oin, klaro, oin ekarri eskabadoria ta eingo leuke, ba, "en un santiamén" esateko, baiña "ochenta metros cúbicos"-eko deposittua [dauke hor]. Bai, larogei milla litro. Ta gero ez zan betetzen!
- Eta nundik etortzen da bertara ura?
- Taillatua. Lehelengo hartara ein zan. Taillatuak. Itturrik ez geunkan ta.
- Hori da. Baiña horra depositto hortara be...
- Taillatuetako ura. Bai. Nibelian justu-justuan bajutxua ein, ta gero handik sukaldereiñok, honaxe allegatzen zan ura. Presiñorik barik, gutxikin, baiña horraiño. Ta gero, ba, gerria pasau ta gero, neu etorri etxera ta gero, hartu giñuan haura itturrixa. Ein giñuan --auzoko laurena zan itturrixa--, ein giñuan partidu. Itturri hori danon akorduan partidu giñuan: hiru parte laga han, ta parte bat guk tuberixan ekarri. Zela geunkan deposittua haundixa, ba, gero bete eitten zan. Ura [gero] ondo. Oin herrixak ein dau han goiko gure zelaixan guenian. Dauka... Eta bonba automatiko jasotzen [...] eta gauza danak urakin. Oin ura ba... Bueno, [kontadoriak], ezta? Baiña nahikua. Kalia bezela ura.
- Eta itturrixak izenik bazekan?
- Bai, Askatzuko itturrixa.

30. Baserrietan hobekuntzak

- **Erref:** BER-152/009
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:18:50. **Bukatu:** 00:21:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Baserrietan hobekuntzak egiteko beldurrez egoten ziren baserritar asko, nagusiak zer esango duenaren ardurarekin. Nagusieri errespetua. "Hain aidian bizi zan...".

31. Baserritarren eta etxejabeen arteko erlazioa

- **Erref:** BER-152/010

- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:21:00. **Bukatu:** 00:24:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Maiordomoak, errenteroen eta nagusien artean bitarteko lanak egiten zituen. Baserri asko jabe bakarraren esku; jauntxo handiak. Izen batzuk ematen ditu (Urdangarin; Javier de Unceta; Monzon...). Denerakoa zegoen. Baserrien izenak, jabetza norena zen.</p>

Transkripzioa

- Orduan, esaten dozu, errentan egoten zizalra basarritar batzuk, beste batzuk jabiak ziran. Eta errentan zerenak jabe bat zekan.
- Jabe bat harek.
- Eta jabiakin relaziñua zein bittartez eitten zan?
- Haren bittartez.
- Maiordomua edo esan dozu?
- Maiordomua, [maiordomuania], haretxen bittartez eitten zan. Zeoze eskatu bihar bazan be nausixaana ez zan juten. Ta nausixak oso --hamen auzokuak-- oso jatorrak zien, baiña betik zereri eitten jakuen, horregatik, [maiordomuania] edo horren bittartez.
- Eta ze izaten zan hori herrikoren bat?
- Herriko bat, nausixari pelotia eitten zebillen herriko bat. Besterik ezerrez.
- Eta hemen inguruan ze nausi edo...?
- Guk hamen... Bueno, gure auzuan, hamen behian hiru etxe; hor beste hiru... Ez, behian lau, ta hor hiru. Zazpi basarri zeuzkan nausi batek: Urdangarin. Donostian... Bueno, anai bat daka gaztia. Gero haren semiak ezkondu ta ez dia oin... Horrek etxe huandikuak. Zuek ez dozue jakingo...
- Bai, bai, bai. Hor erreka-onduan dauana?
- Bai. Etxe huandikuak, hangotxiak. Horrek zien... Horrek zeuzkan hamen bertan, auzo honetan, zazpi basarri. Gero, ostian... [nik dakit]... igual eukiko zittuan berrogeta hamar basarri! Hor, basalgona be bai, Azkoittin, ez dakit nun, kalia be etxiak... Bueno. Horrek zien, ba, lehengo jauntxo huandixak. Ta ez zian gizon... Nik azkenengua, don Javier de Unceta, ezautu neban hor eta oso gizon [tratatzekua] ta zera zan. Ta gero semiak be bai. Bai, bai, oso gizon jatorrak zien.
- Eta hemen beste auzo batzuetan be...
- Bueno, ba, danerakuak zeren. Auzotan... Hamen goixan beste bat, bi... bi etxe: Lamaño Torria esaten jako bat eta Lamaño Etxebarri --oin agroturismua--edo dago einda. Aristegik dauka hor; zer edarra dauka--.
- Eta horrek zien Palacio Amuategi, Amuategikuak zien horrek. Gero beste bi etxe. Bueno, bat hamen Zurra --hamen goixan etxe bat dao-- palaziua da hori, elegantia, gaiñera! Hori be oin hutsik dao, baiña... Ta gero horrek zeukan beste etxe bat han behian: Egiño. Hori. Gero, beste bat, baztarrengua, Supide, haura zan Monzonena. Monzonek zeuzkan, Bergaran bazeuzkan etxiak: zerian be bai, Ueberan, San Prudentzion... Hori, Palacio --zela da?-- Olaso, Palacio Olaso.
- Bai, ederra, gaiñera, ez?
- [Oso ederra]. Ta Monzon...

32. Bergarako jauregiak

- **Erref:** BER-152/014
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:29:30. **Bukatu:** 00:32:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Supide baserria; beste jauregi, dorretxe batzuk (Gabiria, Ozaeta). Nagusien arteko tirabirak; ezinikusiak. Etxe handikoa; Ondartzako nagusiak. Ondartzako zubi zaharra oraindik bertan dago.

Transkripzioa

- Horrek Monzonen etxia zeukan jabe horrek ez zeukan terreno bat... Oin San Martiñen kurutzia, zuk ikusi dozu Bergaran? Kurutza bat hor dao "en honor de San Martin" ein zebe, ta han dao kurutza bat. Oin argi barik egoten dok, eztok?
- Bai.
- Argixa gastau eingo zuan. Eta han tontortxo bat dao. Eta handik eitten da bistia, hartzen dau Leniz baille... Mondragoi aldera, Antzuela aldera eta Bergara aldera. Tontortxo bat da, hola. Eta [han ei] zeukan horko kaballeruak [behera] sillatxo bat --udan etorriko zan, ez zan neguan etorriko-- jun ta han jarritta egoteko. Zazpi area, "que son setecientos metros cuadrados" lurra Supidena hor [...]. Gauza kuriosua, e?
- Bai, behera begira egoteko.
- Bai, behera begira egoteko.
- Gero, behian, parian be zera zan, dana...
- Bai, "torre de Gabiria".
- Gabiria.
- Gabiria. Hori torre haundixa da.
- Beste aldera "torre de Ozaeta" ta... Dana...
- Bai, ba, horrek zerak dia.
- Bai, ta berak be, ba, horrek...
- Eta berak dana...?
- Bera [...].
- Handik begira egoteko. Zela ete zaken, etxia erosi zebe, Zurrako Reginok hori erosi zeban agertu ei zuan: zazpi area Supidekuak. Zela, baiña? Hamen zazpi area, mendixan, ez da ezebe. Zazpi area da, ba, zazpirehun metro kuadrau ezebe ez da. Eta gero etara ei zebe zela horko jauntxuak han berak handik jarritta begira egoteko beran lurretik.
- Begira egoteko [harek...].
- Bai, bere lurretik. Pixkat bazeuan... Haundixak danak, baiña haundixak bata bestia? Oingo aldian gaizki egongo zien.
- Bai, nik uste dot alkarrekin zer haundixak...
- Bai, zerak be, honek, Etxe haundikua --lehen esan dou--, horrek dauka jardiñera harritzko, bueno, zenbat lan einddako eskillaria, hola, goiko plantatik ta arkupia. Ta han arkupetik bidia doia. Ta hori bideori zan enpedraua dana. Hortik Ondartzara eta Errotetaraño. Eta Ondartzan beste nausi bat, beste kaballero bat. Han be [hortara ei zeuan]. Eta "Ondartzak bai hau, baiña nere arkupetik pasau bihar", ta hoixe ez entzutiarren zubixa ein zebala. Han dao oin Ondartzako zubixa. Autopistiak urtetzen dau Bergaran...?
- Bai, bai.
- [...] zubi haura, zaharra, han dao oindio.

33. Lehenengo autoa nork ekarritakoa

- **Erref:** BER-152/019
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:36:30. **Bukatu:** 00:37:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

Lehenengo autoa noiz ikusi zuten. Zelan funtzionatzen zuen.

Transkripzioa

- Lehelengo automobilla haretzek ekarri ei zeban.
- Bai, e?
- Bai, hantxe zauan [atian] garajia.
- Zuek eskolan zebiztenian bai, e?
- Bai, garajia...
- Baiña egurrakin ibiltzekua ei zuan lehelengua.
- Ez dakit. Guk... illunetan zauan garajian ta ez giñuan ikusten zerian, baiña hantxe euan.
- Ze urte ingurutan?
- Ba, horrek sigluan lehelengotan, edozein modutan be. Lehenguan azkenetan edo hurrengo novecientosan lehelengotan izengo zan, asike... Ekarri ei zeban baporía. Baporía... Zeran moduan, sua ein. Gero gasogenuakin ibili zien antzera. Ba, hoixe.
- Ta baporiakin bai, e?
- Bai, bai. Autua sua eindda ibiltzen zebala lehelengo [...].
- Gero be hola egon zien gasolinarik egon ez zanien. Nik ezautu [...] kamioiak eta...
- Bai, bai, gasogenua. Gasogenua. Baiña...
- Bai, hori ya gerra-ostian, ez?
- Gero arrankatzeko akordatzan naiz zela gaizki ibiltzen giñan [gasoliñakin] arrankau eta gero gasakin, sartu gasa ta ibiltzen zienak. Baiña gasa pobriaua zan.
- Eta, orduan, automobillak be gitxi, berak eta...
- Ba, Bergaran lehelengua berak eta gero hurrengo ez dakit, ba, zein izengo zan. Monzon be...
- Ez.
- Konde zaharrak?
- Conde de Vallek.
- Conde de Vallek?

34. Baserritarrek etxejabeekin eta abadeekin zuten harremana

- **Erref:** BER-152/020
- **Iraupena:** 0:05:25. **Hasi:** 00:37:55. **Bukatu:** 00:43:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Bergaran egon ziren Kondeak. Baserriaren errenta antzina garitan ordaintzen zen. Gariarekin ordaintzen zitzaion nagusiari; abadeei ere urteko dirua emateaz gainera, elizkizuna ordaindu behar izaten zitzaien. Konjurua ere aparte ordaintzen zen. Abadeari gainera, oilanda, arrautzak... ematea ohitura zen.</p>

35. Sineskerak: soroak bedeinkatzearen inguruko kontuak

- **Erref:** BER-152/021
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:43:20. **Bukatu:** 00:47:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Baserriz baserri joaten ziren abadeak konjurua egiten, monagiloarekin eta zakuarekin baserritarrek emandakoa jasotzen. Behin gertatutako pasadizoa gogora ekartzen du. Urtean birritan ibiltzen ziren abadeak baserriz baserri.

36. Baserritarrek abadeekin zuten erlazioa

- **Erref:** BER-152/023
- **Iraupena:** 0:05:10. **Hasi:** 00:48:00. **Bukatu:** 00:53:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Udaberrian, Santikurutz inguruan egiten zen konjurua. Auzoan meza bat egoten zen. Etxe bakoitzak pezeta 1 ordaintzen zuen (17 etxe guztira). Kofradia. Gurutze bat zegoen mendian eta bertara joan behar izaten zen bedeinkapena egitera. Honen inguruko anekdota. Santa Marinako abadeak joaten ziren beraien ingurura. Abadeak ere fedea galtzen hasi ziren.

37. Abadeei zor zitzaien errespetua

- **Erref:** BER-152/025
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:53:50. **Bukatu:** 00:57:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Abadeei zor zitzaien errespetua. Berak ikusitako gertaera.

38. Euskararen erabileraren inguruko azalpenak: hika, zuka, berori

- **Erref:** BER-152/026
- **Iraupena:** 0:04:05. **Hasi:** 00:57:10. **Bukatu:** 01:01:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Berorika zeintzuei egiten zitzaien: abadeei, medikuei, albaitariei, tituludun guztiei. Aitaren eta tituludun baten arteko ipuina. Zuka. Euskal gaiztoa. Hika noiz eta norekin egiten zuten. Berak etxekoekin zelan hitz egiten zuen: anaia eta arreba zaharrenari zuka, besteei hika. Gurasoei beti zuka, eta beraiek umeei hika.</p>

39. Baserriaren historia

- **Erref:** BER-153/001
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Zaldumendi baserriaren inguruko kontuak. Telesforo Monzon, Donatoren aitarengana joaten zen berba egitera. Nolakoa zen. Euskara; euskaldunon izatea. Eustaquio Agirreolea. Baserria euskararen gordeleku, e.a. Aitaren pertzepzioa gai horien inguruan.

40. Aitajauna eta Karlistadetako kontuak

- **Erref:** BER-153/002
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:03:40. **Bukatu:** 00:06:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurea » XIX. Mendea
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:

Aitajauna eta politika kontuak. Karlistekin egon zen 3 urtean. Agiri bat eman zioten irabazitako batailaren batengatik; "Cruz del Mérito Militar" eman zioten. Baina gerra galdu zuten, eta agiriarekin bakarrik geratu zen. Aitajaunaren karlistadetako ipuinak.

41. Aitajauna eta Karlistadetako kontuak

- **Erref:** BER-153/003
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:06:00. **Bukatu:** 00:09:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa
- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Anaiak Afrikan egin zuen soldadutza. Orduan sasoian (1934 inguruan) giro politikoa bizi-bizi zegoen. Bizkaitarrak; bizkaitarrismoa. Aitajaunak gerrateei buruz zituen pentsamenduak. Aitajaunaren inguruko ipuinak. Liberalek beraiekin joatea nahi eta ihes egin zuen. 3 urte beranduago, karlistek harrapatu zuten. Donatoren burutapenak gerrateen eta batez ere 1936ko Gerra Zibilaren inguruan.

42. Liberalak eta karlistak

- **Erref:** BER-153/004
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:09:10. **Bukatu:** 00:11:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa
- Politika » Gerra aurea » XIX. Mendea

Laburpena:

Liberalak. Karlistaden sasoian, azkenengo bataila Urnietan izan zen. Karlistadak. Aitajaunak gerrako kontuak kontatzen zizkien. Soldadutzaren inguruko azalpenak.

43. Familiaren jatorria

- **Erref:** BER-153/005
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:11:45. **Bukatu:** 00:14:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Aitajauna; amandrea (Elgetakoa). Aita soldadutzan. Kuotako soldaduak.</p>

44. Pol-poletik ura ekarri zenean egindako lana

- **Erref:** BER-153/007
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:15:50. **Bukatu:** 00:18:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserría » Baserriko lanak » Baserrinari lotutako lanbideak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Aitak Elosuko emaztea hartu zuen. Aitak egindako lanaren inguruko azalpenak. Pol-poletik Bergarara ura ekartzeko lanak XX. mende hasieran egin ziren. Deban trena arez betetzen zuten eta Bergarara bidaltzen zen. Zakutan kargatu, astoen gainean ondo ipini eta Pol-poleko urak hartu ziren tokira eramane behar izaten zen. Goizeko 5:00ak inguruan etxetik irten eta gabeko 12ak inguruan bueltatzen zen etxera.

45. Lan-baldintzak

- **Erref:** BER-153/008
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:18:10. **Bukatu:** 00:20:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Kanpotar asko lanean. Euskaldun eta erdaldunen artean tirabirak.

46. Astoak eta mandoak karga eramateko

- **Erref:** BER-153/010
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:21:40. **Bukatu:** 00:23:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

<p>Zer ematen zieten astoei jateko. Lanerako erositako astoak. Karga, txalma batzuetan eramaten zen, zakuen barruan. Banastak.</p>

47. Lan-baldintzak

- **Erref:** BER-153/011
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:23:35. **Bukatu:** 00:24:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Jornala eta lanorduak, beste langileena eta aitarena (egunean duroa). Zapatuetan ere lan egiten zen.

48. Aitajaunak behia erosi zueneko ipuina

- **Erref:** BER-153/012
- **Iraupena:** 0:06:35. **Hasi:** 00:24:25. **Bukatu:** 00:31:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Aitajaunak arbia ereiten zueneko anekdota; behia erosi behar. Tratuak. Mandatu gizon Bergaratik Durangora zaldiz, eta bertan trena hartzen zuen Bilbora. Behia erosi eta bederatziruena egoten zen. Bizkaitarrak.

49. Bide egokirik ez Elosura joateko; oinetakoak eta galtzerdiak ere hala-modukoak.

- **Erref:** BER-153/013
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:31:00. **Bukatu:** 00:33:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

<p>Bideak, gurdibideak. Elosura joateko ez zegoen biderik. Artilezko galtzerdik ez zituzten erabiltzen; beranduagoko gauza da hori. Artilezko galtzerdiak domeketan erabiltzen ziren. Artzainek bai, baina bestela ez ziren egunero erabiltzen. Behin ezkonduz gero, ama hasi zen gorutan egiten. Hori baino lehenago trapu modukoak zeuden, hiru puntakoak; harekin oina batu eta abarka gainetik ipintzen zen.</p>

50. Abarkagintza I

- **Erref:** BER-153/014
- **Iraupena:** 0:03:48. **Hasi:** 00:33:52. **Bukatu:** 00:37:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Oinetakoak, abarkak izaten ziren. Hasieran ganaduaren narruarekin egindakoak; geroago, automobilaren gurpilekin. Anekdota bat kontatzen du. Txankuluak ikusita badituen arren, baserrietan ez ziren erabiltzen.

51. Abarkagintza II

- **Erref:** BER-153/015
- **Iraupena:** 0:05:35. **Hasi:** 00:37:40. **Bukatu:** 00:43:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Abarkak baserrietan ere egiten ziren. Pedro "abarkerua" Elosukoa zen. Abereren bat hiltzen zutenean baserri batean, ermandadeko kideen artean banatzen zen. Narrauekin idiendako erak ere egiten ziren. Abarkak egiteko erabiltzen ziren tresnak: abarka-ziria; abarka-soka; joskia; punta bikoitza zuen eztena.

52. Gizonezkoen arropak

- **Erref:** BER-153/016
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:43:15. **Bukatu:** 00:46:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Arropak. Aitajaunaren sasoian erabiltzen zirenak. Barruko arropa gabe; alkandora luzea, txalekoa, "brusia". Gerra baino pixka bat lehenago aldatu ziren gauzak. Negu gogorak, baina "arropa noraino, hotza haraino".

53. 1952ko negua

- **Erref:** BER-153/017
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:46:00. **Bukatu:** 00:49:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

1952ko negua gogoratzen du. Semeak urtebete zueneko kontua (gauean etxe barruan ere izotza egin zueneko).

54. Emakumezkoen arropak

- **Erref:** BER-153/018
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:49:30. **Bukatu:** 00:51:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Emakumezkoen arropak: gona luzea; azpitik txanbria eta azpikogona.

55. Txapela beti buruan

- **Erref:** BER-153/019
- **Iraupena:** 0:03:37. **Hasi:** 00:51:55. **Bukatu:** 00:55:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Txapela beti buruan. Jai egunetan erabiltzeko txapela eta asteko txapela. Txapela udan ere erabiltzen du: beroari tira egiten diola esaten dute batzuk, baina berari gerizpea ematen dio.

56. Emakumea ezkondu eta gero, buruko zapiarekin

- **Erref:** BER-153/020
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:55:32. **Bukatu:** 00:59:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Emakumezkoak, buruko zapiarekin. Behin ezkonduz gero janzen zuten. Anekdotak bat honen inguruan.

57. Familiaren jatorria; Santa Marinako Parrokian eserlekua

- **Erref:** BER-154/001
- **Iraupena:** 0:05:20. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:05:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Familia kontuak. Aita, Alejandro eta ama Cándida. Aitajauna, Josá Cruz. Amandrea Elgetako Larrabilgokoa. 1.400 inguruan abizenaren sustraiak. Horren inguruko kontuak. XVII.mendetik aurrera beraien abizena Santa Marinako parrokiarekin lotuta (bautismoa). Donato bosgarren semea izan zen, eta baserrian gelditu zen.</p>

58. Baserriaren izenak duen garrantzia

- **Erref:** BER-154/002
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:05:20. **Bukatu:** 00:06:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baserriaren izena izaten zen askotan gaitzizena.

59. Baserrietako ezkontzak

- **Erref:** BER-154/003
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:06:35. **Bukatu:** 00:08:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Ama, Elosukoa, Narbaizaazpikoa baserrikoa. 1909an ezkondu zen. Amaren inguruko kontuak; argazki bat atera zuteneko ipuinak. Ezkontzen zirenean eraztunak ez zituzten ipintzen; buruko zapia ipintzen zen.</p>

60. Neska-mutilen arteko kontuak

- **Erref:** BER-154/004
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:08:20. **Bukatu:** 00:09:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

<p>Amak eta aitak zelan ezagutu zuten elkar, aitak Pol-poleko urak ekartzen lan egin zuenean. Amaren eta aitaren arteko kontuak.</p>

61. Erromerian dantza egiten jakiteak zuen garrantzia

- **Erref:** BER-154/005
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:12:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromerietan ematen ziren neska-mutilen arteko kontuak. Anekdota bat: baserriko mutil batek dantzari jakin ez eta behirik ederrena emateko prest ikastearren.

62. Erromeria amaitutakoan, neska-laguntzea

- **Erref:** BER-154/006
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:12:00. **Bukatu:** 00:13:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Neska-laguntzen joaten ziren. Erromeriak zelakoak izaten ziren. Azkenengo pieza gustuko neskarekin dantzatzea nahi izaten zen.

63. Erromeriak non

- **Erref:** BER-154/007
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:13:30. **Bukatu:** 00:14:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromerietara nora joaten ziren.

64. Bergaran musika eta dantza

- **Erref:** BER-154/008
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:14:25. **Bukatu:** 00:16:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Bergaran dantzaldiak egoten ziren. Baserritarrek ez ziren ia bertara joaten musikara. Neska-zaharrak.

65. Erromerien beherakada

- **Erref:** BER-154/009
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:16:10. **Bukatu:** 00:18:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Erromeriak noiz eta zelan galdu ziren. San Prudentzio (Arrasate-Oñati); Osintxu; Toki-Alai (Uberako bidekurutzean); Elgetara, inguruko herrietakoak ere joaten ziren. Erromerietan soinua eta panderoa.

66. Soinujoleak

- **Erref:** BER-154/010
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:18:15. **Bukatu:** 00:21:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Soinujole onak. Elosuko bentako erromeria ezagutu zuen. Emakume soinujole bakarra ezagutu du. Arraten eman zioten omenaldia emakume honi duela urte batzuk....

67. San Marzial eguneko erromeria

- **Erref:** BER-154/012
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:22:45. **Bukatu:** 00:25:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

San Marzial eguna. Udalak dultzaineroak eta tanbolinteroak eramaten zituen. Plaza erabiltzen zuenak ordaindu egin behar izaten zion baserritarrari (terrenoaren jabeari). Dantzan egitearren ere ordaindu egiten zen. Intxuzabal soinujolea.

68. Baserrietan, hiru egunetako ezteiak

- **Erref:** BER-154/013
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:25:00. **Bukatu:** 00:28:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Narbaizaazpikoa baserrian ezteiak izan ziren eta bertan ikusi zuen Donatok Intxuzabal soinujolea. Ezkontza ospakizunean, bidekoa jotzen zuten batzuetan, erromerian. Eskekoak ere ondo hartzen zituzten baserrian.</p>

69. Erromerian dantza

- **Erref:** BER-154/014
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:28:00. **Bukatu:** 00:30:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromeriak ordaindu egiten ziren: txakur handia; gero erreala; pezeta bat; anaiak bi pezetakoa ere ezagutu du. Zaintzen ibiltzen zen pertsona. Soinujoleak ateratzen zuen dirua, plaza ordaintzeko, batzailea...Neskek ez zuten ordaintzen.

70. Ezteiak baserrietan

- **Erref:** BER-154/015
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:30:10. **Bukatu:** 00:31:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Ezteiak zelakoak izaten ziren. Familiakoak baserrira joan, jateko eta edatekoekin. Hiru eguneko ezteia.</p>

71. Baserriko neska gazteak inude

- **Erref:** BER-154/017
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:37:00. **Bukatu:** 00:38:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Aberatsek baserrietatik andrak eramaten zituzten inude moduan beraien umeak hazteko. Zelan prestatzen ziren tratu hauek. Donatok familiako baten bizipena aipatzen du (inude joan nahi ez eta hala esan zion etxeko gizonari). Baserriko emakumeentzat gogorra izaten zen inude bezala egon ondoren baserrira itzultzea.

72. Baserriko neska gazteak inude

- **Erref:** BER-154/019
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:39:40. **Bukatu:** 00:41:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Familia asko nahastu egiten ziren. Inudeen itzulera baserrietara zelakoa izaten zen: arropak...

73. Elosuko Okataba txiki eguna

- **Erref:** BER-154/020
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:41:35. **Bukatu:** 00:44:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Erronmeriak igandero izaten ziren. Elosuko jaiak. Oktaba eguna; oktaba txiki eguna. Jaiaren sustraia. Anekdotak bat kontatzen du.</p>

74. Kanpakiak

- **Erref:** BER-154/021
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:44:15. **Bukatu:** 00:44:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpakiak

Laburpena:

<p>Aramaitakoa.</p>

75. Auzotako bentak

- **Erref:** BER-154/023
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:47:25. **Bukatu:** 00:48:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Bentak. Jatorria zein den. Inguruko bentak zeintzuk diren.

76. Kanpai klaseak; izenak

- **Erref:** BER-154/025
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:50:05. **Bukatu:** 00:53:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpakiak

Laburpena:

<p>Aramaitako kanpaia jotzen zutenean etxera joan behar izaten zen. Azkenengo kanpaia, "keria". Elizakoak eramaten zirenean antzina, kanpakiak jotzen ziren. Egun albakoa, goizeko seietan izaten zen. Elizakoekin, jauna eramaten zion abadeak gaixoari. Hil-kanpaia. Aramaitakoa joz gero, ez zen jotzen ez elizakorik ez hil-deirik.</p>

77. Garizuman musika eta dantza, debekatuta

- **Erref:** BER-154/026
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:53:10. **Bukatu:** 00:54:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Garizuman ez zen dantzarik izaten. Gazteak desiatzen kantatzeko, dantzan egiteko. Etxean ere ezin zen kantatu.

78. Garizumako denbora-pasak

- **Erref:** BER-154/027
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:54:15. **Bukatu:** 00:56:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Garizumako jolasa edo auzoko ohitura, aratusteetan eta garizuma ostean berriz pisatzea zen. Arratsaldetan gazteak elkartzen ziren kontuak kontatzeko. Neska-pisatzea.</p>

79. Garizumako jolasak

- **Erref:** BER-154/029
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:57:05. **Bukatu:** 00:59:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Txirikila garizumako jolasa zen. Umeen jolasak, urte sasoi bakoitzean jolas desberdinak. Garizuman neskak tortoloska egiten zuten. Geroago, potxoloka egiten zuten uda partean. Neskek "puntilikaboka" (orratzekin...) mutilak baino gehiago jolasten zuten.</p>

80. Erromeriak

- **Erref:** BER-154/030
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:59:30. **Bukatu:** 01:00:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Erromerian, korroak. Jai egunetan erabiltzen zuten arropa; Lanerako arropa.

81. San Marzialgo letania

- **Erref:** BER-155/001
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Antzinako arropak, ehunezkoak. "Brusia", marraduna edo beltza. San Marzialgo letania. Estolan mun egiten zion abadeari.</p>

82. San Marzialgo letania; ohitura zaharrak

- **Erref:** BER-155/002
- **Iraupena:** 0:05:20. **Hasi:** 00:01:40. **Bukatu:** 00:07:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

<p>San Marzialgo letania. Lehenagoko ohitura, letania amaitutakoan, txokolatea jatea. Bertan zegoen etxe bati "Erregetxea" esaten zitzaion, serora-etxea izandakoa edo. Horren inguruko kontakizunak. Ohitura izaten zen azken ezkonduetako bikoteak, txokolatea ematea San Marzialera igotzen zen jendeari.</p>

83. San Marzialgo letaniaren beherakada gerraostean

- **Erref:** BER-155/003
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:07:00. **Bukatu:** 00:07:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

<p>Gerraostean San Marzialgo letaniak eta ondorengo txokolate-janak beherakada nabarmena izan zuten.</p>

84. San Marzialgo erromeriaren garrantzia

- **Erref:** BER-155/004
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:07:50. **Bukatu:** 00:08:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Bergarako jende ugari igotzen zen kaletik San Marzialera. Ospakizunak izan dituen aldaketak. San Marzialeko erromeria zelakoa izaten zen. Etxeko astoa beti alkilatuta.

85. Baserriko ezkontzak

- **Erref:** BER-155/009
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:13:30. **Bukatu:** 00:16:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Ezkontzak zelakoak izaten ziren. Aitak eta berak hiru eguneko ezteiak ezagutu zituzten Elosun. Kontu zaharrak.</p>

86. Baserriko ezkontzak

- **Erref:** BER-155/010
- **Iraupena:** 0:04:50. **Hasi:** 00:16:00. **Bukatu:** 00:20:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Lehenagoko ezkontza asko etxekoek prestatutakoak izaten ziren. Antzinako kontuak. Eliza gutxiko jendeari, "beltzak" esaten zitzaion. Diruari ematen zitzaion garrantzia. "Linajeko jendea".

87. Arreoaren inguruko kontuak

- **Erref:** BER-155/011
- **Iraupena:** 0:05:50. **Hasi:** 00:20:50. **Bukatu:** 00:26:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Arreo kontuak zelakoak izaten ziren. Irrintzia eta bidekoa joz joaten ziren gurdiak. Antzinako kontua: inguruko baserritarrak arreo ikusteko gogoz, eta jostunak dena goitik behera erakutsi zueneko gomuta. "Buztarria".</p>

88. Jostuna baserrian

- **Erref:** BER-155/012
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:26:40. **Bukatu:** 00:27:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Jostunak baserriz baserri ibiltzen ziren. Donato umea zela jostunarekin izandako ipuina.</p>

89. Arreorako ehuna, artilea

- **Erref:** BER-155/013
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:27:50. **Bukatu:** 00:28:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Arreorako ehuna, artilea.</p>

90. Amaren arreo

- **Erref:** BER-155/014
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:28:40. **Bukatu:** 00:30:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Amaren arreoaren inguruko kontuak. Arropak gordetzeko kutxak.</p>

91. Ezkonberrien zeregina

- **Erref:** BER-155/017
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:32:40. **Bukatu:** 00:34:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Ezkonberriek familia izatearen garrantzia. Eibarko baserritar baten ipuin polita.

92. Baserritarrek oso elizatarrek

- **Erref:** BER-155/020
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:36:25. **Bukatu:** 00:37:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Baserritarrek oso elizatarrek; fededunak. Gertutik ezagutu zuen baserritar baten inguruko kontua: Bergaratik Eibarrera oinez joaten zen igandetan; mezara joan, konfesatu (baraurik) eta ondoren plazara joaten zen.

93. Erlijioaren eragina hezkuntzan

- **Erref:** BER-155/024
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:43:05. **Bukatu:** 00:44:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Eskola gutxi baina dotrina ongi ikasia. Donatoren amak "imiña bat artan eskolia daukat nik" esaten zuen. Elizako liburuak irakurtzen zituen.

94. Umea jaio ondorengo ohitura zaharra: "martopilak" senide eta lagunei

- **Erref:** BER-158/001
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:04:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Martopila, ume bat jaio eta ama sendatzen zenean, senide eta lagunek egiten zuten meriendari esaten zioten. Elosuko senideen berri ematen du; behin antolatutako martopila. Familia ugaria zen (3 emakumeren artean 39 ume zituzten), eta horren inguruan anekdota polita kontatzen du.

95. Morroiari Gabonetan bakailaoa ematen zitzaion etxera eramateko

- **Erref:** BER-158/005
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:09:10. **Bukatu:** 00:12:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

<p>Donato Elosun egon zen morroi, senide baten baserrian. Ezer ez ordaindu arren mutikoarentzat beti pozgarriren bat izaten zuten. Gabon egunean bakailaoa ematen zioten etxera eramateko (makilan zintzilik). Horren inguruko kontuak.</p>

96. Umetan baserri batera morroi joan eta orduko zereginak zeintzuk izaten ziren

- **Erref:** BER-158/006
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:12:30. **Bukatu:** 00:13:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Itsasmendin morroi. Bertan egiten zituen lanak zeintzuk ziren. Jai egunetan etxera joaten zen. Urtebete egin zuen baserri hartan. Gerora, Seminarioa joan zen.

97. Ardizain ibilitakoa umetan; txahalgintza

- **Erref:** BER-158/007
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:13:40. **Bukatu:** 00:15:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Euskara » Lexikoa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Elosun morroi egon zenean ganadu-zain egoten zen; ardizain. Ardia udan ernagi geratzen da. Jatekoa urria zen eta bildotsa berandu egiten zuten. Ardia nola gobernatu, proportzio haretan izaten zuten bildotsa. Behiak txahala egin. Txahal jaio berriarekin egon daitezkeen arazoak. Ume-zorroa. Bikien kasuan, lehenengo jaiotakoa maite du behiak, hura miazten du.</p>

98. Garotara Pol-polera; umetako okerkeriak

- **Erref:** BER-158/008
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:15:20. **Bukatu:** 00:19:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Garotara osabarekin Pol-polera. Mutikotan egindako okerkeria bat kontatzen du (babalapikoa basora eraman bai, baina opilik ez).

99. Elosutik Pikunittara gaztainatara

- **Erref:** BER-158/010
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:20:35. **Bukatu:** 00:24:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Garotara joaten zirenean, baba-lapikoa eramatea ohikoa izaten zen. Elosu aldean gaztainarik ez zen egiten eta Pikunittara joaten ziren. Bertan tabernatxo bat zegoen. Baserrietan ardorik ez zen edaten eta beraiek basokada bana hartzen zuten. Bi ganadu parekin joaten ziren Elosutik bertara gaztainatara.

100. Gaztainaren garrantzia demografian

- **Erref:** BER-158/011
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:24:35. **Bukatu:** 00:25:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gaztainak izan duen garrantzia populazioaren hazkuntzan.

101. Gaztaina klaseak; gaztainondoa mentatzearen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-158/012
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:25:35. **Bukatu:** 00:28:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Euskara » Lexikoa
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Baserrian duten gaztainondo baten inguruko kontuak; 500 urte baino gehiago dituela dio. Gaztaina klaseak: "abadiñaua", "idurixa", "bizkaixa", "Arrate gaztaiña", "sapardua", "orri beltza", e.a. Gaztainondoa mentatzearen inguruko azalpenak.

102. Gaztainondoen gaitzak; inauteko urtarorik egokiena, negua

- **Erref:** BER-158/013
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:28:45. **Bukatu:** 00:30:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Aitajaunak aitari aipatutako kontua: karobia zaintzen egon behar eta gaztainondoa garai desegokian inausi zutenekoa. Gaztainondoen gaitzak. Inauteko urtarorik egokiena, negua.

103. Ilargiaren eragina zuhaitzak botatzeko orduan

- **Erref:** BER-158/014
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:30:35. **Bukatu:** 00:34:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Ilargiaren eragina zuhaitzak botatzeko orduan. Aurrekoek asko zaintzen zuten kontu guzti hau, batez ere materialerako egurra zenean.

104. Euskal egutegi zaharra

- **Erref:** BER-158/015
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:34:30. **Bukatu:** 00:36:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Egutegi zaharra. Ilargiaren faseak: ilberri, ilgora, ilbehera, ilearri, ilbete. Ganaduen satsa. "Iñaurkixa". Ilbeheran eragiten zuten.

105. Ortuariak ereiteko, ilbehera izatea hobe

- **Erref:** BER-158/016
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:36:15. **Bukatu:** 00:39:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Ortuariak ereiteko, ilbehera izaten zen egokia. Hazia nongoa den ere zerikusi handia du. Hazia ere galtzen doa; hazi desberdinak nahastatu egiten dira. Haziak, bata bestearengandik zenbat eta urrunago, hobe. Erleak.

106. Hazien inguruko azalpenak; hazi-etxeak

- **Erref:** BER-158/017
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:39:35. **Bukatu:** 00:43:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Hazietxeak. Porru eta tipuleri zila zergatik irteten zaie. Garia, artoa eta arbia gutxien aldatzen direnak dira. Haziak trukatzeko orduan, hobe goitik behera ekartzea.

107. Arto hibridoa sortu zuen lehena, bergararra

- **Erref:** BER-158/018
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:43:05. **Bukatu:** 00:44:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Espainian arto hibridoa atera zuen lehenengo landa injineru bergarar bat izan zen; Gallastegi.

108. Patata beltza, gorria; arrautza gorria, zuria

- **Erref:** BER-158/019
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:44:45. **Bukatu:** 00:47:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Sasoi baten patata oso gutxi ereiten zen baserrietan; jan ere ez zen egiten. Patata beltza; gorria. Arrautza gorria, zuria. Azalak ez du gorabeherarik

109. Oiloen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-158/020
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:47:20. **Bukatu:** 00:50:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Oiloak. Arrautza gorria, zuria. Azalak ez du gorabeherarik.

110. Baserriko oiloen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-158/021
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:50:20. **Bukatu:** 00:53:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Oiloak. Ipintzen dituen lehenengo arrautzak kategoriakoak izaten ziren; 3. ekinaldikoak, eskasak. Baserriko oiloek zer jaten zuten lehenago; gaur egungo kontuak.

111. Ardia ernagi noiz geratzen da; jateko gutxi badago, bildotsa beranduago egiten du

- **Erref:** BER-158/022
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:53:40. **Bukatu:** 00:57:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Elosun morroi egon zenean ganaduzain egoten zen; ardizain. Ardia udan ernagi geratzen da. Jatekoa urria izaten zen eta bildotsa berandu egiten zuten. Ardia nola gobernatzen zen, proportzio hartan izaten zuten bildotsa.</p>

112. Txahala jaiotzea; ume-zorroa

- **Erref:** BER-158/024
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:58:20. **Bukatu:** 01:00:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Txahala jaiotzea. Ume-zorroa. Bikien kasuan, lehenengo jaiotakoa maite du behiak, hura miazten du.

113. Umetan morroi

- **Erref:** BER-159/001
- **Iraupena:** 0:04:45. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:04:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Morroi lana umetan Elosun lehenengo eta gero Itsasmendin. Esnetara marmitekin. Baserriko nagusiarekin mendian, idiekin egurretan. Perretxikoak. Egurretara; ganadu-zain; e.a

114. Lan-banaketa baserrian

- **Erref:** BER-159/002
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:04:45. **Bukatu:** 00:05:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Baserriko lana zelan banatzen zen gizon eta emakumeen artean. Soroan emakumezkoak ibiltzen ziren gehienetan.

115. Buztargilea

- **Erref:** BER-159/003
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:05:55. **Bukatu:** 00:08:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lanbideak » Trenbideko langileak

Laburpena:

Uztargilea. Uztarri berriaren bila joan eta aita-puntakoa nola ezagutu zuen. Kaltzadorea zen. Kaltzadoreak, trenbidea konpontzen eta mantentzen zutenak ziren.

116. Buztargilearen lana

- **Erref:** BER-159/004
- **Iraupena:** 0:11:30. **Hasi:** 00:08:52. **Bukatu:** 00:20:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Uztargileak. Goizean zuhaitza bota eta iluntzean uztarria egina izaten zuen. Gehienetan zuhaitza botata egoten zen, baina batzuetan nahikoa ez zenean egunean bertan botatzen zen. Trontzarekin moztu, brintzatu, baserrira

ekarri... Anekdotak polit bat kontatzen du. Pago-egurra erabiltzen zen uztarria egiteko. Lau laurdenetan brintzatzeko zen eta behar ez ziren zatiak askan sartzen ziren. Idiak lau-bost urtetik behin aldatzen ziren. Idi berriei uztarri berria egin behar. Idiak zergaitik aldatzen ziren. Idi gazteak ekartzen ziren, bi urte ingurukoak. Herri-idiak esaten zitzaizkien. Oso etxe gutxitan egoten zen idia. Behiak erabiltzen ziren uztarrian. Aurretik etxe aberatsetan egoten ziren idiak bakarrik. Gero tratanteek Galiziatik ekartzen hasi zituztenean, orduan hasi zen zeozer ugaltzen (beraien baserrian 1932an ekarri ziren). Lanerako erremintak ere orduan hasi ziren (golda..) eta idiak behar ziren horrek manejatzeko. Donatoren aitak, Etxehaundikoaren zelaian garia ezagutu zuen.</p>

117. Baserriko tresnak

- **Erref:** BER-159/005
- **Iraupena:** 0:06:18. **Hasi:** 00:20:22. **Bukatu:** 00:26:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Lehenengo goldak. Gasteizko fabrika. Aita gaztainerekin Gasteizera joan zeneko kontua. Ejerzitoak gaztainera asko erosten zituen. Bertan feria ikusi eta golda gustatu zitzaion. Gasteiztik trenean bidali zuten golda eta erdi-ezkontuan eramane zuten etxera. Golda bai, baina idirik ez. Inguruko baserri batera familia berri bat etorri eta idiak ekarri zituzten. Harek, idiak bai baina goldarik ez. Bien artean egin zuten handik aurrera gari ereitea.

118. Lan-banaketa baserrian

- **Erref:** BER-159/006
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:26:40. **Bukatu:** 00:28:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Zaltegiko lana gehienetan gizonezkoek egiten zuten. Txahalak hazteko modua erabat aldatu da.

119. Herrira saltzera

- **Erref:** BER-159/007
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:28:20. **Bukatu:** 00:31:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Emakumeek soroan egiten zuten lan batez ere. Plazara eraman behar zen ortuaria prestatu beharra. Donatoren emaztea plazara bi astorekin jaisten zen. Behin elizako aterpean astoa utzi zuen eta abadeak sermoia bota zion.

120. Merkatura gerra ostean

- **Erref:** BER-159/009
- **Iraupena:** 0:09:15. **Hasi:** 00:44:55. **Bukatu:** 00:54:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Merkatua non egiten zen kontatzen du. Herriaren erdi-erdian zegoen. Hangoa bota zenean, Lasagabasterreneko soroetan ipini zen, eta ondoren gaur egun dagoen tokian. Eibarko Merkatu Plazaren inguruko gogoetak. Donato rekadistarekin joaten zen bertara. Gertakizun bat kontatzen du. Estraperlo sasoia.

121. Patata gorriak

- **Erref:** BER-159/010
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:54:10. **Bukatu:** 00:56:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Patata sailak lubarrietan izan zituzten. Patata gorriak.

122. Jatekoa

- **Erref:** BER-159/011
- **Iraupena:** 0:05:30. **Hasi:** 00:56:30. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gosaria, taloa eta esnea. Eguerdian babak urdai pixka batekin. Astean behin egiten zen labeko sua; ogia neurrian jan behar izaten zuten. Artoa, nahi beste. Elosun egon zenean, meriendarako gaztaia eta ogia jaten zuten. Horren inguruko kontakizun bat.

123. Astoa umezain

- **Erref:** BER-164/001

- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Astoa zuten umezaina. Ume txiki bat banasta bakoitzean jarrita , eta handitxoagoa asto gainea, astoa zelaira bidaltzen zuten larrera. Astoak lan ugari egiten zuten baserrietan. Egun osoa lanpetuta izaten zen astoa.

124. Astoa eta astakumeak

- **Erref:** BER-164/002
- **Iraupena:** 0:03:56. **Hasi:** 00:03:14. **Bukatu:** 00:07:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Furgonetek ordezkatu zituzten astoen lan asko. 'Kanpos' jarri zioten izena azkenengo astoari. Astakumeen jaiotzeaz mintzatzen zaigu Donato. Asto amak ez omen du erditzen inoren aurrean. Astakumea jaio eta puntukotxe hasten da jolasean.

125. Eibarko plaza

- **Erref:** BER-164/003
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:07:10. **Bukatu:** 00:10:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Astoak baso garbiketarako ere erabiltzen zituzten. Bizkai aldeko astoak handiagoak dira. Asto txikiak ez omen dira onak bide luzeetarako. Eibarko plazara ere joaten ziren saltzera. Langileak eta aberatsak ere joaten ziren Eibarko plazara eroatera.

126. Eibarko "señoridak"

- **Erref:** BER-164/004
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:10:23. **Bukatu:** 00:12:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Eibarko "señoridak" bat Bergarara ezkondu zen eta bertakoak harritu

egin ziren haren erosketak egiteko ohiturekin. Bergarako plaza ez da inoiz plaza handia izan. Bertako bizpahiru baserritar besterik ez da etortzen gaur egun saltzera.</p>

127. Bergara eta Eibar ezberdinak

- **Erref:** BER-164/005
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:12:34. **Bukatu:** 00:15:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bergara eta Eibarren artean ezberdintasun handiak zeuden kaleko ohituretan. Aberats eta pobreen arteko, zein kaletar eta baserritarren arteko ezberdintasunak gutxituaz doaz gaur egun.

128. Baserritar eta kaletarren arteko ezberdintasunak

- **Erref:** BER-164/006
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:15:56. **Bukatu:** 00:18:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Garai batean baserritarrek eta kaletarrak jai egunetan leku ezberdinetara joateko ohiturak zituzten. Eibarren Uzartzara eta Bergaran Toki Alaira joaten ziren. Kaletarrak ordea, herriko plazara.

129. Ezberdintasun nabarmenak

- **Erref:** BER-164/007
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:18:03. **Bukatu:** 00:21:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Ba omen ziren baserritar neskak jaietan kalera joateko ohitura zutenak. Donatok dioenez, denak ezkondu gabe geratu ziren. Lehenago asko markatzen zen baserritar eta kaletarren ezberdintasuna.

130. "Chinoak" erosten

- **Erref:** BER-164/008
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:21:11. **Bukatu:** 00:24:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

<p>Hiru kategoriako eskolan, Hijas de Marían, ibili ziren Karmen eta bere bi ahizpa. "Chino" bat erosteko txakur haundi bat eskatzen zuten eskolan hilean behin, misioetarako. Kanpoko, mantenu erdiko eta barneko ikasleak bereizten zituzten mojen arautegiak.</p>

131. Ahizpa bihurria eskolan

- **Erref:** BER-164/009
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:24:21. **Bukatu:** 00:27:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Carmenen ahizpa Cristinak bihurrikeria handiak egiten zituen eskolan. Donatok ere kontatzen dizkigu bere arrebaren tranpak eskolatik lehenago irteteko.

132. Esaera zaharrak

- **Erref:** BER-164/011
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:30:15. **Bukatu:** 00:32:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

Gaztelakoek edozer gauzaz dauzkate ahozko esaerak. Euskaldun esaera batzuk gogoratu dizkigute lbargurendarrak.

133. "Sacamantecas" eta umetako jolasak

- **Erref:** BER-164/012
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:32:10. **Bukatu:** 00:34:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Umeak beldurtzeko erabiltzen zuten "Sacamantecas"en kontua. Urteko sasoi bakoitzak bere jokoa izaten zuen jolaserako. Tortoloska, txirikilletan, puntilikaboka edota tronparekin, jolas bakoitzak bere sasoiaren zuen.

134. Bildotsak eta tortolosak

- **Erref:** BER-164/013
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:34:53. **Bukatu:** 00:38:34

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Tortolosak bildots garaian lortzen zituzten. Martxotik maiatzera izaten zen lehen bildots denbora. Gaur egun bildots sasoia Gabon aldean hasten da. Bildots bakoitzeko lau tortolos ateratzen ziren.

135. Umetako kontuak

- **Erref:** BER-164/014
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:38:34. **Bukatu:** 00:41:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Tortolosok eskolan margotzen zituzten. Lehen, baserrira kanpokoren bat etortzen zenean, umeak jolasera bidaltzen zituzten, lasai berba egiteko. Umeek ate ostean gordeta entzuten zuten. Arrosario orduan, umeek ez zuten izaten inor kanpora bidal zitzan.

136. Arrosario santua

- **Erref:** BER-164/015
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:41:35. **Bukatu:** 00:43:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Bukaezinak omen ziren arrosarioak. Lanen bat eginaz bat errezatzen zuten. Letaniak belauniko errezatzen ziren.</p>

137. Aitajaunaren ipuinak

- **Erref:** BER-164/016
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:43:33. **Bukatu:** 00:45:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Aitajauna omen zen ipuin-kontalaria. Sorgin txikiak eta Juanito Txisturen ipuinak kontatzen zituen.

138. Haizeak, hodeiak eta konjuruak

- **Erref:** BER-164/017
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:45:41. **Bukatu:** 00:48:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Aitajaunak bazituen haize bortitzentzako esplikazioak. Hodeia zetorreanean, San Migelko kanpaiak abisatzen zuen, abadeak konjurua egin, eta etxean kandela jartzen zen.

139. Eguraldia eta garia

- **Erref:** BER-164/018
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:48:27. **Bukatu:** 00:50:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Hodei kanpaiaren hotsa ekaitzaren neurriaren arabera izaten zen. Ogia mahairatzean gurutzea egiten zitzaion; ogi pusketaren bat lurrera erortzen bazen, jaso eta muin egiten zitzaion. Gaur egun berriz, ogi zakukadak bota egiten dituzte.

140. Garia eta erlijioa

- **Erref:** BER-164/019
- **Iraupena:** 0:03:58. **Hasi:** 00:50:57. **Bukatu:** 00:54:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Gariak lan asko ematen zuen. Zemendian (azaroan) ereiten zen. Zemendiko bigarren egunean, Santa Mariñako Arimen Eguna zen, hiru meza ilarako eguna. Gari hazia bedekatu ondoren, praka zuriak jantzita erein behar izaten zuten.</p>

141. Lehengo lihogintza

- **Erref:** BER-164/020
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:54:55. **Bukatu:** 00:57:42

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Ibargurendarren aitak ezagutu zuen lihoa soroan, ez ordea bere seme-alabak. Lihoa lantzearen "ehunak ehun lan" prozesua azaltzen digu Donatok.

142. Lihoa ehundu etxetik kanpo

- **Erref:** BER-164/021
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:57:42. **Bukatu:** 01:00:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Argindarrak ez zegoenean, argimutilekin konpontzen ziren. Liho haria etxean egiten zen, baina ehuntzera etxetik kanpo eramaten zuten, Antzuolara eta. Ehunezko prakak zutik geratzen omen ziren ohe ondoan.

143. Artoa eta garia

- **Erref:** BER-164/022
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 01:00:47. **Bukatu:** 01:02:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Garia ereiteko artoa kendu behar zen sorotik. Batzuetan, presaren puruz, artoa ondo heldu gabe jasotzen zuten. Artoa jasotzen zenean, etxean pilatzen zen gero zuritzeko.

144. Baba klaseak

- **Erref:** BER-173/003
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:01:49. **Bukatu:** 00:03:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Baba gorriak, zuriak eta beltzak daude. "Tolosania" babei buruz hitz egiten du. Baba mota bakoitza zertarako erabiltzen zen aipatzen du.

145. Artoa ereiten denetik biltzen den arte

- **Erref:** BER-173/004
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:03:49. **Bukatu:** 00:06:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

<p>Artoa urrian biltzen da eta maiatzean ereiten da. Artoa heldu arte zer lan egin behar izaten diren, eta zer tresna erabiltzen diren horretarako azaltzen du. Artoa ez dela bereziki delikatu dio.</p>

146. Artoa zatiz zati

- **Erref:** BER-173/005
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:06:57. **Bukatu:** 00:10:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Artoak zer zati dituen deskribatzen du, eta haien izenak aipatzen ditu.</p>

147. Artoa lantzeko prozesua

- **Erref:** BER-173/006
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:10:57. **Bukatu:** 00:12:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Artazuritzea (artoa zuritzea) nola egiten den azaltzen du. Gero artoaren aleak lehortzen uzten dira; eta lehortutakoan, aletu egiten dira, galbahean pasa, eta errotara eraman.</p>

148. Artoaren erabilerak

- **Erref:** BER-173/007
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:12:24. **Bukatu:** 00:13:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Artoa zer gauzatarako aprobeztatzen den azaltzen du.</p>

149. Leka eta zeruka

- **Erref:** BER-173/008

- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:13:54. **Bukatu:** 00:14:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Leka eta zeruka zer diren azaltzen du.

150. Artoa aletzen

- **Erref:** BER-173/009
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:14:49. **Bukatu:** 00:16:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Artoa aletu edo irakurtzeko prozesua nola izaten zen azaltzen du.</p>

151. Artoari lotutako lexikoa

- **Erref:** BER-173/010
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:16:03. **Bukatu:** 00:17:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Erne-muina zer den azaltzen du. Elkortu hitzari buruz hitz egiten dute. Lurraren egoeraz hitz egiten du, eta aipatzen du zaindu egin behar dela non ereiten den artoa, samurra egon behar baitu lurrak.</p>

152. Barazkien haziei lotutako lexikoa

- **Erref:** BER-173/011
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:17:41. **Bukatu:** 00:19:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Barazkien haziei lotutako hitzak aipatzen ditu, eta haien esanahia azaltzen du.

153. Ernetzeari buruzko lexikoa

- **Erref:** BER-173/012
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:19:57. **Bukatu:** 00:20:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Landare bati ernetzea kostatzen zaionean, zer hitz erabiltzen diren aipatzen du.

154. Haziak eta hazitokia

- **Erref:** BER-173/013
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:20:47. **Bukatu:** 00:23:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Landareen haziak nola lortzen eta lantzen dituzten azaltzen du. Hazitokiari buruz hitz egiten du.

155. Berakatzza eta tipula ziltzea

- **Erref:** BER-173/017
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:25:42. **Bukatu:** 00:28:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Tipula eta berakatzaren alea zahartzen denean, zildu egiten dela esaten dute. Hori zergatik gertatzen den, eta zer ondorio izaten dituen aipatzen du.

156. Ziltzen ez diren laboreak

- **Erref:** BER-173/018
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:28:20. **Bukatu:** 00:29:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Ziltzen ez diren laboreak gehiegi handitzen (harrotzen) direnean, lorea izaten dute, eta hortik etortzen da haien hazia.

157. Porruak

- **Erref:** BER-173/019

- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:29:15. **Bukatu:** 00:31:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Porrueri buruz hitz egiten du: zildu egin daitezke, noiz erein behar diren azaltzen du, noiz biltzen diren...

158. Letxugak eta zerbak

- **Erref:** BER-173/021
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:31:55. **Bukatu:** 00:33:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Letxuga nola hazten eta lantzen den azaltzen du. Zerbak noiz ereiten eta biltzen diren, eta nola lantzen diren azaltzen du.

159. Letxugaren zatien izenak

- **Erref:** BER-173/022
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:33:51. **Bukatu:** 00:35:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Letxugaren zatien izenak aipatzen ditu.

160. Landareei lotutako lexikoa

- **Erref:** BER-173/023
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:35:01. **Bukatu:** 00:36:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Landarea erein, eta ernamuina ikusten zaionean zer izen erabiltzen den aipatzen du. Landarea indartsu datorrenean, zer esaten den aipatzen du.

161. Patata

- **Erref:** BER-173/024

- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:36:26. **Bukatu:** 00:38:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Patataren ernamuina irteten den lekuari begia esaten zaio. Pataten ernamuinei buruz hitz egiten du, eta esaten du haien arabera aukeratzen dela hazitarako patata. Patatari ez zaio arreta handirik eman behar ondo irten dadin.

162. Patataren presentzia denboran zehar

- **Erref:** BER-173/025
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:38:43. **Bukatu:** 00:40:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Lehen, bere etxean, ez zuten patata ezagutzen. Patata beltza bai, baina hura desberdina zen. Gasteiz inguruan patatak ondo hazten zirela entzuten zuten. Eta gerra aurrean hasi ziren beraiek ere patata ereiten. Gerra denboran, patata landatzea sustatu zen.

163. Gaztainak eta gaztainaren gaixotasuna

- **Erref:** BER-173/028
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:40:58. **Bukatu:** 00:43:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Gaur egun, patata oso arrunta da gure otorduetan, baina lehen gaztainak ziren arruntenak. Gaztainen gaixotasuna sortu zen, ordea, eta bigarren mailara pasa zen orduan. Gaixotasun horri buruz hitz egiten du: haren ondorioz, gaztaina kendu egin zuten basoetatik.

164. Gaztainak hazteko paraie egokiak

- **Erref:** BER-173/029
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:43:11. **Bukatu:** 00:45:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Gaztainak paraje batzuetan hobeto hazten dira. Beren baserriko ingurua hartarako parajea zen, bai eta Elosu ingurua ere. Gaztainetarako parajeak zer ezaugarri izan behar dituen azaltzen du. Gaztainak biltzera joaten zireneko garaiak gogoratzen ditu.

165. Gaztainen prozesua zuhaitzetik otorduetara

- **Erref:** BER-173/035
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:50:54. **Bukatu:** 00:52:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gaztaina noiz jautzen den eta jatorduetan nola prestatzen zen azaltzen du.

166. Gaztainak erretzen

- **Erref:** BER-173/036
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:52:53. **Bukatu:** 00:54:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gaztainak erretzen zituztenean nola ibiltzen ziren kontatzen du.

167. Gorrina

- **Erref:** BER-173/039
- **Iraupena:** 0:04:08. **Hasi:** 00:55:37. **Bukatu:** 00:59:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Gorrinari buruz hitz egiten du: zeri eragiten dion, zer itxura duen, nondik datorren, zer erabiltzen den hari aurre egiteko...

168. Karearen erabilerak

- **Erref:** BER-173/040
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:59:45. **Bukatu:** 01:01:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Lehen, etxe barruak zuritzeko, karea erabiltzen zuten. Etxeko norbait hiltzen zenean ere, kare bizia erabiltzen zuten etxea desinfektatzeko. Fruta-arbolei ere karea botatzen zaie. Porlanak karea ordezkatu zuen. Lehen baserri guztietan zegoen karobia.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-13

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com